

Zadatak 1. VIŠESLOJNA POPTUNO POVEZANA NEURALNA MREŽA

```
from imblearn.over_sampling import SMOTE
import pandas as pd
import numpy as np
import matplotlib.pyplot as plt

from keras.callbacks import EarlyStopping
from sklearn.ensemble import RandomForestClassifier
from sklearn.metrics import confusion_matrix, ConfusionMatrixDisplay, precision_score, recall_score, \
accuracy_score
from sklearn.model_selection import train_test_split
from sklearn.preprocessing import StandardScaler

import keras_tuner as kt
from keras import models
from keras import layers

from keras import optimizers
from keras.regularizers import l2
```

Naš zadatak je da, na osnovu baze podataka **Genres.csv**, projektujemo **višeslojnu potpuno povezanu neuronsku mrežu (MLP)** koja vrši klasifikaciju muzičkih žanrova u tri klase: **Rap, Pop i RnB**.

Baza sadrži ukupno **2820 opservacija**, od kojih svaka poseduje **11 atributa** koji kvantitativno opisuju karakteristike pesme:

danceability, energy, key, loudness, mode, speechiness, acousticness, instrumentalness, liveness, valence, tempo.

Cilj neuronske mreže je da, na osnovu ovih atributa i njihovih međusobnih odnosa, nauči obrasce koji omogućavaju klasifikaciju pesama u pripadajuće muzičke žanrove:

- **0 – Rap** (1182 opservacije)
- **1 – RnB** (295 opservacija)
- **2 – Pop** (1343 opservacije)

Predobrada podataka

Prva faza u rešavanju problema je **predobrada podataka (preprocesiranje)**.

Za razliku od nekih drugih skupova, u bazi Genres.csv **ne postoje nedostajuće vrednosti (NaN)**, tako da nije bilo potrebe za njihovim uklanjanjem ili popunjavanjem.

U prvom koraku izvršeno je **učitavanje podataka Genres.csv** uz pomoć biblioteke *pandas*. U ovoj bazi nalaze se opservacije sa atributima koji opisuju muzičke žanrove, zajedno sa ciljnim atributom *genre*.

Kako bi neuronska mreža mogla da radi sa ciljnim atributom, bilo je neophodno izvršiti njegovo **mapiranje u numeričke vrednosti**. Konkretno, žanrovi su kodirani na sledeći način:

Rap → 0

Pop → 1

RnB → 2

Nakon toga, izdvojeni su **ulazni atributi**:

danceability, energy, key, loudness, mode, speechiness, acousticness, instrumentalness, liveness, valence, tempo.

Oni čine skup podataka ulaz, dok izlazni atribut (izlaz) predstavlja kodiranu vrednost kolone *genre*.

Ulagne promenljive predstavljaju niz numeričkih karakteristika koje mreža koristi za učenje, dok je izlazna promenljiva klasa žanra.

```
genre = pd.read_csv(r'C:\Users\PC\Desktop\nm\nm projekat\Genres.csv')
redosled = [0, 1, 2]
genre['genre'] = genre['genre'].map({'Rap': 0, 'Pop': 1, 'RnB': 2})
ulaz = genre[['danceability', 'energy', 'key', 'loudness', 'mode',
              'speechiness', 'acousticness', 'instrumentalness',
              'liveness', 'valence', 'tempo']]
izlaz = genre['genre']
print(izlaz.shape)
```

Histogram raspodele odbiraka po klasama

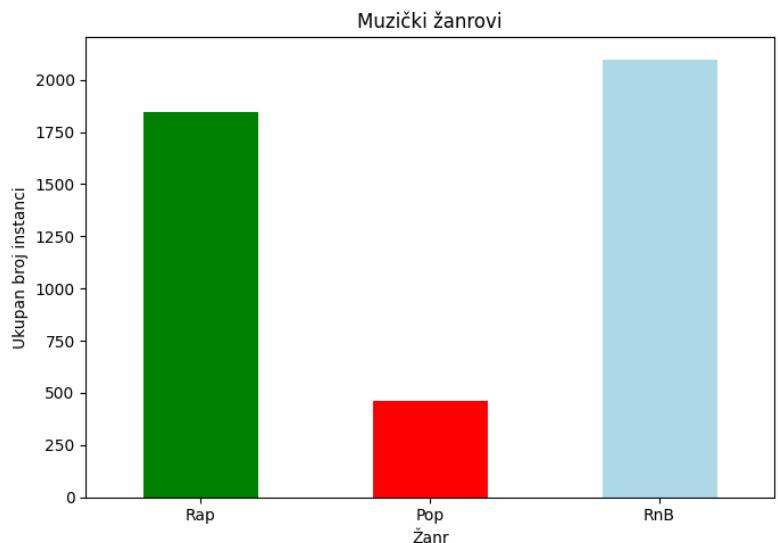
```
instance = genre['genre'].value_counts().reindex(redosled)

plt.figure(figsize=(7,5))
slika = instance.plot(kind='bar', color=['green', 'red', 'lightblue'])
plt.title('Muzički žanrovi')
plt.xlabel('Žanr')
plt.ylabel('Ukupan broj instanci')
slika.set_xticklabels(['Rap', 'Pop', 'RnB'], rotation=0)
plt.tight_layout()
plt.show()
```

Raspodela odbiraka po klasama

Rezultati pokazuju da je distribucija klasa **neuravnotežena**. Najviše instanci pripada žanru *Rap*, zatim slede *Pop* i *RnB* sa značajno manjim brojem primera.

Kao što se može primetiti na slici, klase **nisu** dovoljno **balansirane** za dalji rad sa njima. Moramo ih prvo izbalansirati.

Podela, balansiranje i normalizacija podataka

Ceo skup podataka podeljen je na **trening, validacioni i test skup**, jer performanse modela nije dovoljno procenjivati samo na trening podacima. Često se dešava da je estimator vrlo precizan na trening skupu, a daje loše rezultate na test skupu, zbog preprilagođavanja (*overfitting*).

Prva podela izdvojila je **20% podataka za test skup**, dok je preostalih 80% podeljeno na trening i validacioni skup u odnosu 80:20. Pritom je korišćena **stratifikacija po klasama**, kako bi se u svim skupovima očuvala proporcionalna raspodela žanrova (*Rap, Pop, RnB*).

Zbog neuravnoveženosti klasa u originalnom skupu, izvršeno je **balansiranje trening skupa** korišćenjem metode **SMOTE**, čime su retke klase proširene sintetisanim instancama, a odnosi između klasa u trening skupu postali uravnoteženi.

SMOTE:

Primeni se samo na trening skup, da bi model video balansirane klase.

Nikada se ne primenjuje na validaciju ili test, jer bi to davalо nerealno dobre rezultate.

```
ulaz_trening, ulaz_test, izlaz_trening, izlaz_test = train_test_split(
    ulaz, izlaz, test_size=0.2, random_state=45, stratify=izlaz)
ulaz_trening, ulaz_validacija, izlaz_trening, izlaz_validacija = train_test_split(
    ulaz_trening, izlaz_trening, train_size=0.8, stratify=izlaz_trening)

smote = SMOTE(random_state=45)
ulaz_trening_bal, izlaz_trening_bal = smote.fit_resample(ulaz_trening, izlaz_trening)
```

Dalje, radi jednostavnijeg i stabilnijeg obučavanja mreže, podaci su **normalizovani** pomoću StandardScaler, tako da su svi atributi skalirani u isti numerički opseg (standardizacija na sredinu 0 i standardnu devijaciju 1). Normalizacija je sprovedena **isključivo prema ekstremnim vrednostima trening skupa**, kako validacioni i test skup ne bi imali apriorna znanja o skaliranju. U kontekstu neuralnih mreža, normalizacija znači **pretvaranje svih ulaznih vrednosti u približno isti opseg**.

```
# NORMALIZACIJA

scaler = StandardScaler().fit(ulaz_trening_bal)
ulaz_trening_norm = scaler.transform(ulaz_trening_bal)
ulaz_validacija_norm = scaler.transform(ulaz_validacija)
ulaz_test_norm = scaler.transform(ulaz_test)

ulaz_trening_norm = ulaz_trening_norm.astype(np.float32)
izlaz_trening_bal = izlaz_trening_bal.astype(np.int32)
ulaz_validacija_norm = ulaz_validacija_norm.astype(np.float32)
izlaz_validacija = izlaz_validacija.astype(np.int32)
ulaz_test_norm = ulaz_test_norm.astype(np.float32)
izlaz_test = izlaz_test.astype(np.int32)
```

Na kraju, izvršena je provera **raspodele instanci po klasama u svim skupovima** (trening, validacija i test). Bar grafikon prikazuje broj uzoraka svake klase u svakom skupu, što omogućava vizuelnu potvrdu da su klase proporcionalno zastupljene nakon podela i SMOTE-a.

```
# RASPODELA ODBIRAKA PO SKUPOVIMA ZA TRENING TEST I VALIDACIJU

counts = [
    (np.count_nonzero(izlaz_trening == 0),
     np.count_nonzero(izlaz_trening == 1),
     np.count_nonzero(izlaz_trening == 2)),
    (np.count_nonzero(izlaz_validacija == 0),
     np.count_nonzero(izlaz_validacija == 1),
     np.count_nonzero(izlaz_validacija == 2)),
    (np.count_nonzero(izlaz_test == 0),
     np.count_nonzero(izlaz_test == 1),
     np.count_nonzero(izlaz_test == 2))
]

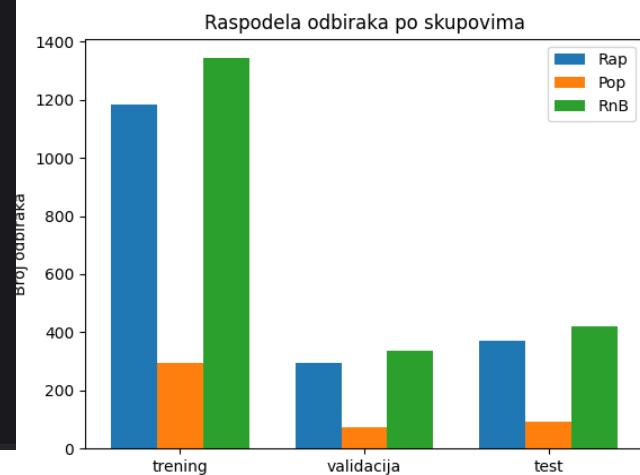
labels = ['trening', 'validacija', 'test']
rap = [c[0] for c in counts]
pop = [c[1] for c in counts]
rnb = [c[2] for c in counts]

x = np.arange(len(labels))
width = 0.25

fig, ax = plt.subplots()
ax.bar(x - width, rap, width, label='Rap')
ax.bar(x, pop, width, label='Pop')
ax.bar(x + width, rnb, width, label='RnB')

ax.set_ylabel('Broj odbiraka')
ax.set_title('Raspodela odbiraka po skupovima')
ax.set_xticks(x)
ax.set_xticklabels(labels)
ax.legend()

plt.show()
```


Odredivanje hiperparametara modela

Za optimizaciju performansi neuronske mreže korišćena je **random search metoda** za pretragu hiperparametara pomoću Keras Tuner biblioteke. Cilj je bio pronaći kombinaciju broja neurona, funkcije aktivacije, koeficijenta regularizacije, stope dropout-a i brzine učenja (learning rate) koja daje najbolje rezultate na validacionom skupu, uz racionalnu upotrebu resursa.

Fiksni parametri koji nisu podložni pretrazi uključuju:

- **Kriterijumska funkcija:** sparse_categorical_crossentropy, jer problem ima tri klase (0, 1, 2).
- **Funkcija aktivacije izlaznog sloja:** softmax, koja omogućava da izlaz mreže predstavlja verovatnoće za svaku klasu.
- **Optimizer:** Adam, zbog adaptivnog podešavanja konstante učenja na osnovu momentuma i kvadrata gradijentata, što često ubrzava i stabilizuje konvergenciju.
-

U procesu pretrage hiperparametara, razmatrani su sledeći parametri:

- **Broj neurona u prvom sloju:** između 32 i 256, sa korakom 16.
- **Funkcija aktivacije u prvom sloju:** sigmoid, relu ili tanh.
- **L2 regularizacija (reg):** između 0.001 i 0.5, sa korakom 0.005.
- **Dropout sloj (drop):** između 0 i 0.8, sa korakom 0.05.
- **Brzina učenja (learning_rate):** od 1e-5 do 1e-2, sa korakom 1e-4.

Prilikom obučavanja, korišćen je **EarlyStopping callback** koji prati validacionu tačnost (val_accuracy) i prekida obučavanje ako se performanse ne poboljšavaju 5 epoha zaredom, čime se spričava overfitting i štedi vreme.

Random search je izvršen sa maksimalno 16 pokušaja (max_trials=16), gde je svaki model obučavan do 100 epoha sa batch veličinom od 64. Rezultati su pokazali da najbolja validaciona tačnost (val_accuracy) do sada iznosi približno **0.696**, što je znatno bolje od inicijalnih modela.

Trazenje optimalnih hiperparametara treniranja

```
#####
    HIPERPARAMETRI
#####

def make_model(hp):
    model = models.Sequential()
    model.add(layers.Input((ulaz_trening_norm.shape[1],)))

    no_units = hp.Int('units', min_value=32, max_value=256, step=16)
    act = hp.Choice('activation', values=['sigmoid', 'relu', 'tanh'])

    reg = hp.Float('reg', 0.001, 0.5, 0.005)

    drop = hp.Float('drop', 0, 0.8, 0.05)

    lr = hp.Float('learning_rate', 1e-5, 1e-2, 1e-4)

    model.add(layers.Dense(no_units, activation=act))
    model.add(layers.Dense(16, activation='relu', kernel_regularizer=l2(reg)))
    model.add(layers.Dropout(drop))
    model.add(layers.Dense(3, activation='softmax')) #zbog klase 0, 1, 2

    opt = optimizers.Adam(learning_rate=lr)

    model.compile(optimizer=opt,
                  loss='sparse_categorical_crossentropy',
                  metrics=['accuracy'])

    return model

stop_early = EarlyStopping(monitor='val_accuracy',
                           mode='max',
                           patience=5,
                           restore_best_weights=True,
                           verbose=2)

tuner = kt.RandomSearch(make_model,
                        objective='val_accuracy',
                        overwrite=True,
                        max_trials=16)

tuner.search(ulaz_trening_norm, izlaz_trening_bal,
             epochs=100,
             batch_size=64,
             validation_data=(ulaz_validacija_norm, izlaz_validacija),
             callbacks=[stop_early],
             verbose=3)
```

Optimalan broj neurona u prvom skrivenom sloju: 192

Optimalna funkcija aktivacije u prvom skrivenom sloju:
relu

Optimalan koeficijent regularizacije u drugom skrivenom
sloju: 0.051000000000000004

Optimalan dropout rate: 0.1500000000000002

Optimalna konstanta obučavanja:

0.00091000000000001

Epoch 19: early stopping

Restoring model weights from the end of the best epoch:

14.

Najbolja tačnost na validacionom skupu: 0.6539

Optimalne vrednosti su dobijene pomoću metode

tuner.get_best_hyperparameters(), a njihova primena omogućava postizanje najboljih rezultata klasifikacije uz racionalnu upotrebu resursa.

Trial 16 Complete [00h 00m 02s]
val_accuracy: 0.5219858288764954

Best val_accuracy So Far: 0.6964539289474487
Total elapsed time: 00h 00m 30s

```
best_hyperparam = tuner.get_best_hyperparameters(num_trials=1)[0]

print('Optimalan broj neurona u prvom skrivenom sloju: ', best_hyperparam['units'])
print('Optimalna funkcija aktivacije u prvom skrivenom sloju: ', best_hyperparam['activation'])
print('Optimalan koeficijent regularizacije u drugom skrivenom sloju: ', best_hyperparam['reg'])
print('Optimalan dropout rate: ', best_hyperparam['drop'])
print('Optimalna konstanta obučavanja: ', best_hyperparam['learning_rate'])

best_hyperparam = tuner.get_best_hyperparameters(num_trials=1)[0]
best_model = tuner.hypermodel.build(best_hyperparam)

history = best_model.fit(
    ulaz_trening_norm,
    izlaz_trening_bal,
    epochs=100,
    batch_size=64,
    validation_data=(ulaz_validacija_norm, izlaz_validacija),
    callbacks=[stop_early],
    verbose=0
)

loss, acc = best_model.evaluate(ulaz_validacija_norm, izlaz_validacija, verbose=0)
print(f'Najbolja tačnost na validacionom skupu: {acc:.4f}')

plt.figure()
plt.plot(history.history['loss'], label='Loss trening')
plt.plot(history.history['val_loss'], label='Loss validacija')
plt.xlabel('Epote')
plt.ylabel('Vrednost loss funkcije')
plt.title('Loss funkcija: trening i validacioni skup')
plt.legend()
plt.grid(True)
plt.show()
```

Prikaz performansi obučene neuralne mreže

Performanse modela

Model je obučavan 50 epoha uz batch veličinu 64.

Na osnovu prikaza vrednosti *loss* funkcije kroz epohe za trening i validacioni skup, može se zaključiti da je obučavanje bilo stabilno, bez pojave preobučavanja.

Greška na trening skupu monotono opada, dok se na validacionom skupu stabilizuje, što ukazuje na uspešno učenje i adekvatno podešene hiperparametre.

```
y_pred = np.argmax(best_model.predict(ulaz_trening_norm, verbose=0), axis=1)

cm = confusion_matrix(izlaz_trening_bal, y_pred)

labels = ['Rap', 'Pop', 'RnB']
disp = ConfusionMatrixDisplay(confusion_matrix=cm, display_labels=labels)
disp.plot(cmap=plt.cm.Blues)
plt.title("Matrična konfuzija za trening skup")
plt.xlabel("Predviđene klase")
plt.ylabel("Stvarne klase")
plt.show()
```

```
model = RandomForestClassifier(n_estimators=200, random_state=45)
model.fit(ulaz_trening_norm, izlaz_trening_bal)

y_pred = model.predict(ulaz_test_norm)
y_true = izlaz_test

acc = accuracy_score(y_true, y_pred)
prec = precision_score(y_true, y_pred, average='macro')
sens = recall_score(y_true, y_pred, average='macro')
f1 = f1_score(y_true, y_pred, average='macro')

print(f"Tačnost na test skupu: {acc*100:.2f} %")
print(f"Preciznost na test skupu: {prec*100:.2f} %")
print(f"Osetljivost na test skupu: {sens*100:.2f} %")
print(f"F1-score na test skupu: {f1*100:.2f} %")

cm = confusion_matrix(y_true, y_pred)
labels = ['Rap', 'Pop', 'RnB']
disp = ConfusionMatrixDisplay(confusion_matrix=cm, display_labels=labels)
disp.plot(cmap=plt.cm.Blues)
plt.title("Matrična konfuzija za test skup")
plt.xlabel("Predviđene klase")
plt.ylabel("Stvarne klase")
plt.show()
```

Nakon sprovedene obuke i evaluacije višeslojne potpuno povezane neuronske mreže za klasifikaciju muzičkih žanrova (*Pop*, *Rap* i *R&B*) iz skupa podataka **Genres.csv**, dobijeni su sledeći rezultati na test skupu:

Tačnost (Accuracy): 69.16 %
Preciznost (Precision): 62.25 %
Osetljivost (Recall): 64.66 %
F1-score: 63.09 %

Rezultati pokazuju da model ostvaruje **zadovoljavajuće performanse** u zadatu klasifikaciju, iako postoji prostor za poboljšanje — naročito u pogledu preciznosti i osetljivosti, što sugerise da mreža povremeno pogrešno klasificuje pojedine žanrove.

Razlike u broju opservacija po klasama (*Pop* – 1343, *Rap* – 1182, *R&B* – 295) verovatno su doprinele manjoj tačnosti u prepoznavanju manjinskih klasa.

